

Mariehamn 10/7-21

Torbjörn Åkermark
Genv. 10
22100 Mariehamn
Åland/Finland

Miljödepartementet Miljöprövningsenheten

Anna Berglund

anna.berglund@regeringskansliet.se

Kemikalieenheten

Anna Sanell

anna.sanell@regeringskansliet.se

Remissvar: Synpunkter på att avgörandet som avser Clab fattas i ett separat beslut

Diarienummer: M2018/00217 och M2018/00221

Idag har vi en situation att mellanlagret för det utbrända kärnbränslet börjar bli fullt och att det bränsle som legat längst är färdigt för att slutförvaras. Det finns därför en klar logik att sammankoppla en ansökan om att bygga ut mellanlagret med en ansökan att bygga ett slutförvar. Det finns däremot en hel del praktiska fakta som gör denna sammankoppling olämplig.

Det första är tidskalan.

Oberoende om en slutförvarsansökan godkänns så måste mellanlagret byggas ut inom en snar framtid. Även om alla beslut angående ett slutförvar skulle tas idag skulle deponeringen i slutförvaret först kunna ske om 10 år. Tidsmässigt är frågan om mellanlagret akut, men det är inte en byggnation av ett slutförvar. De sista deponeringarna i slutförvaret kommer som snabbast att ske om 50-100 år och under denna tid måste kärnbränslet mellanlagras. Så om ett slutförvars beslut kommer idag eller om 20 år påverkas den tid som ett mellanlager behövs enbart marginellt. Om man istället beaktar att ett slutförvar har en livslängd på 100 000 år så påverkas detta väldigt lite om vi idag skulle deponera eller om vi skulle göra detta om 100 år. Om man utgår ifrån tidsfaktor finns det ingen orsak att sammanlänka de olika förvarerna.

Den andra är utvecklingsnivå.

Idag finns det inget fungerande slutförvar i världen, men det finns många mellanlager. I Sverige har det funnits ett fungerande mellanlager sedan 1985, d.v.s. i mer än 35 år. Mellanlagring måste därför anses som en mogen teknik. När det gäller slutförvaret har SKB inte ens kunnat göra fungerande prototyper och de prototypförsök som har gjorts har inte visat att förvaret skulle fungera som det är tänkt (alldeles för stor korrosion). Prototypförsöken är dessutom gjorda utan närvaro av strålning, som har en negativ påverkan på korrosionen. Slutförvaret (KBS-3 metoden) måste därför anses vara en omogen teknik. De två olika typerna av lagring befinner sig därför på helt olika utvecklingsfaser och av denna anledning är en sammanlänkning olämplig.

Det tredje är beroendet mellan de två förvaren.

Det utbrända kärnbränslet utstrålar för mycket radioaktivitet (värme) för att direkt kunna läggas i ett geologiskt slutförvar, därför måste det finnas ett mellanlager. Det omvända gäller dock inte och det utbrända kärnbränslet skulle kunna ligga länge innan det behöver slutförvaras. Av denna anledning finns det många mellanlager i världen trots att det inte finns något färdigt slutförvar. Metodvalet för att slutförvar inte heller beror av mellanlagringen, utan enbart av att den valda slutförvarsmetod ska uppfylla de säkerhetskrav som finns. Mellanlageret kan därför byggas ut även om det inte finns ett slutförvar.

Det fjärde är strålnings säkerhet.

Strålnings säkerheten hos ett mellanlager har redan behandlats och det finns sedan 1985 ett fungerande mellanlager. Strålnings säkerheten hos ett slutförvar är mycket omdebatterad och det finns omfattande tvivel på att ingen radioaktivitet kommer läcka ut från ett slutförvar byggt enligt KBS-3 metoden. Ingen samstämmighet när det gäller strålnings säkerheten för de två förvaren och en sammanblandning av ansökningarna av detta skäl är olämplig.

Den femte är tveksamheter.

Det finns idag väldigt få som motsäger sig en utbyggnad av CLAB och det råder nästan konsensus om att en utbyggnad enbart marginellt påverka risken för läckage av radioaktivitet. Det finns däremot omfattande tveksamheter om KBS-3 metoden uppfyller de nödvändiga säkerhetskraven. Att sammanblanda en ansökning med nästan inga tveksamheter med ansökan där det råder stora osäkerheter är inte lämpligt.

Den sjätte är utpressning.

Kärnkraftkommunen Oskarshamn hotar med att om inte regeringen godkänner den nuvarande ansökan till att bygga ett slutförvar i Forsmark så kommer Oskarshamns kommun lägga in sitt kommunallt veto mot en utbyggnad av mellanlagret. Om vetot läggs in mot en utbyggnad av mellanlagret innebär det i praktiken en stängning av alla kärnkraftverk i Sverige. Att kärnkraftkommunen Oskarshamn försöker utpressa regeringen till att godkänna slutförvars ansökan finner jag anmärkningsvärt.

Slutsats.

Även om det vore önskvärt att det skulle finnas en utarbetad och säker metod för ett slutförvar, så gäller detta inte i dagsläget. Det är därför direkt olämpligt att sammanblanda en nödvändig utbyggnad av CLAB, med en ytterst omtvistad slutförvarings metod. Ansökningarna bör därför behandlas separat.